

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVI, broj 50

15. prosinca 2016.

cijena 200 Ft

Foto: HINA

3. stranica

Briga o Hrvatima izvan Republike Hrvatske – strateška zadaća rada aktualne vlade

Spomendan Ivana Petreša

6. stranica

Sto godina Price

8. – 9. stranica

Kazališna premijera

11. stranica

Komentar

Što će nam?

Ne znam kako ste vi zadnji mjesec s trzalicom, grči, zdihtavanjem, što i kako će zajti pod kriskindl, da li ćete moći pogoditi, ki, što si potajno želi pod jelvicu i koliko ćete moći imati snage i moći na kraju ovoga ljeta zapravo da budete jedan prema drugom mili i tihi u predvečer Svete noći. Jedan adventski koncert slijedi drugoga, u svakom našem selu seoska peljačstva i predstavnici različitih organizacijov se pašću pozvati, polipšati približavajući svetak, ne samo najmladjim nego i zrelijim ljudem, betežnikom i samcem. Nekako svi bi htili neki skupni sjaj na božićno drivo pred naše kulturne dome i farofe. Betlehem, sviće na adventski vijenci nas spominjaju na vrimensku trku ali i na to da ćemo vrijeda zajti do većega lufta, stanka, časa za meditiranje, nutarnje tišine i otpušćanja brigov i ločeste volje. Sporit će se brzina žitka, otpuhat ćemo misao na svakidašnju jadikovku i nemire, na nevolje, na svadje i spustiti se u toplinu sadašnjosti. Suprotstaviti ćemo se starenju i turbobnoj činjenici da smo s jednim ljetom opet postali zreliji, mudriji, morebit i spametniji i da ćemo od 1. januara s većim elanom stupiti na djelatnu akciju da donidob, a pak i potom ćemo velikodušno pustiti polag nas nebitne stvari, da ćemo već pažnjov posvetiti najbližnjim i da ćemo se odlučiti svakim danom biti srićniji. Zvana toga ćemo si obećati da nećemo se brigati s tim, kako se biju u politici, kako su nam susjedi ili prijatelji ovo ili ono obećali pak lipo na to i pozabili, kako su nas prevarili, kako su na nas cigle hitali, kako su nas blatili i zbantovali... Kupat ćemo se u miru, naizgled s velikim zadovoljstvom ćemo primiti sve čestitke i dobre želje za svetak i nećemo dočuti hamišne glase i nećemo otkriti lažne poruke, ni zamiriti svim onim ki će se pod maskom smijati nam u dobrodošlicu, a najradje bi nogu taknuli van da upadamo. I nećemo upametzeti, kako nam srca med betonskim zidinami monotono umiraju jer nije nam do razuma, što će nam milina i milovanje prez ljubavi...

Tiho

Glasnikov tjedan

U trećoj smo nedjelji došašća. Iza nas je koncert, slobodnog ulaza, u glavnoj ulozi s Miroslavom Škorom, ali bez najavljivanih Ladarica u budimpeštanskoj dvorani Instituta „Balassi“, u organizaciji Neprofitnog poduzeća za kulturnu, izdavačku i informativnu djelatnost Croatica. Božićni koncert. Pred nama je još jedan Božićni koncert u pečuškoj koncertnoj dvorani „Kodály“ sa Zlatkom Pejakovićem. Menadžerska je tajna kolika je gaža dvojice pjevača, možemo samo nagađati i pogađati. Oduševljenje je zavladało kada se čulo da je budimpeštanski koncert besplatan te su autobusi pristigli iz Baranje, Zale, Podravine, Bačke, Gradišća... iako je bio radni dan, ponedjeljak, krenulo se na put. Našlo se i podosta sponzora.

Osjećam miris tamjana i pucketanje vatre, sve više razmišljam o fritulama kao nezamjenjivom božićnom ugođaju, a i jabuci s kovanicama koju su postavili na stol s krunicom (patricom) i svijećom – sve me to vraća u djetinjstvo i zaustavlja na trenutak lutanje mojih misli.

Pratim poticaj vjernika u Koljnofu, u ovom adventskom razdoblju svakoga dana zajedničko okupljanje oko jednog od okićenih koljnofskih prozora uz topli napitak i molitvu. Kada je 26. studenoga Mađarska željeznica krenula s posebnim vlakom na izlet u Zagreb, u njemu je sjedilo umalo šesto putnika. Gotovo su sva mjesta bila unaprijed rasprodana. Tko bi mislio da će iz Pečuha vlakom u Zagreb krenuti toliko ljudi, među njima, kako saznajem, bilo je i mnoštvo Hrvata iz grada i okolice te veliki broj mađarskih prijatelja. Tako i jedna od mojih prijateljica, koja se prošetala Zrinjvcem i užim središtem

grada, llicom, pojela sa svojom prijateljicom ručak, i uvečer oko deset već bila u svome pečuškom stanu, s obiljem prekrasnih dojmova premda zagrebački adventski sajam tada još nije počeo.

Čujem kako ovoga prosinca mnogi putevi vode u Zagreb, gdje se na 30 različitih mjesta održava „najbolje došašće u Europi“, što

je lani potvrdio i portal European Best Destinations. Govore da će se popiti hektolitri kuhanog vina, pojesti tone kobasica, a sve pod tisućama lampica na koje su potrošeni milijuni. Trošiti čarobna je riječ u vremenu iščekivanja, trošiti...

Ima u našim gradovima, takoreći u svima došašća, programa bezbroj, kućica po glavnim trgovima i sporednim ulicama

s ponudom svega i svačega, potrebnog i nepotrebnog, kuhanog vina i čaja, šalice, kuhano vino toče u šalicu i onda je doneseš kući za uspomenu. Meni je još u sjećanju prekrasno adventsko druženje i program u nekom malom baranjskom naselju koje nastanjuje mala, svakim danom sve manja zajednica šokačkih Hrvata. O tome razmišljam u trećoj nedjelji došašća dok se spremam početi mirisom brašna i vanilije, jabuka i cimeta ispuniti

prostore svoga doma. Osjećam miris tamjana i pucketanje vatre, sve više razmišljam o fritulama kao nezamjenjivom božićnom ugođaju, a i jabuci s kovanicama koju su postavili na stol s krunicom (patricom) i svijećom – sve me to vraća u djetinjstvo i zaustavlja na trenutak lutanje mojih misli. Treba ubrati bor i mahovinu, na koju ćemo položiti Krista i po kojoj ćemo tiho hodati noseći mu darove, kako ga ne bismo probudili. Pokušajmo zaboraviti „prehudost“ svijeta i nadati se spasenju koje nam nudi rođeni Božić.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite
Hrvatski glasnik!

Briga o Hrvatima izvan Republike Hrvatske – strateška zadaća rada aktualne vlade

Radi unapređenja i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Hrvatske, 9. – 10. prosinca u Vukovaru je održana 3. sjednica Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske na kojoj je istaknuto da su briga za Hrvate u BiH kao konstitutivnom i ravnopravnom narodu, skrb o hrvatskoj manjini u ostalim zemljama, afirmacija hrvatskog iseljeničtva te povratak iseljenika strateška zadaća rada aktualne vlade.

Sjednici Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske pribivao je i hrvatski premijer Andrej Plenković.

U priopćenju za javnost odaslanom nakon sjednice navodi se državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas koji je istaknuo da „prepoznavši značenje, doprinos i potencijal Hrvata izvan Republike Hrvatske u gospodarskim, znanstvenim i kulturnim interesima te u stvaranju i obrani naše domovine, ciljanim mjerama i proaktivnom politikom radit ćemo na boljemu međusobnom povezivanju, produbljivanju veza te integraciji Hrvata izvan Republike Hrvatske u hrvatski društveni i politički život, ali ćemo usporedno raditi i na podizanju svijesti među Hrvatima u Republici Hrvatskoj i izvan nje o važnosti te suradnje, veza i kohezije“.

Zahvaljuje svim članicama i članovima Savjeta na trudu, volji i angažmanu te nesebičnoj ljubavi koju daju domovini Hrvatskoj, a koju ni vrijeme ni udaljenost ne mogu umanjiti.

Naglašava se da pripadnost hrvatskom narodu nije definirana zemljopisnim granicama, nego se dijele kultura, tradicija, baština, jezik, povijest, ali i budućnost te se ističe da je Vlada Andreja Plenkovića otvorena i spremna za sve konstruktivne prijedloge te na poduzimanje konkretnih mjera i aktivnosti kada su u pitanju Hrvati izvan Hrvatske, čije potrebe i važnost Vlada razumije.

Na sjednici u Vukovaru među konkretnim mjerama koje će pridonijeti snažnijem povezivanju domovinske i iseljene Hrvatske jest dogovor o čvršćoj suradnji u području znanosti i obrazovanja na način da se osiguraju upisne kvote na hrvatskim sveučilištima za studente – pripadnike hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske te osiguravanje stipendiranja studenata – pripadnika hrvatske manjine i iseljeničtva tijekom studiranja u Republici Hrvatskoj.

Istaknuta je važnost učenja i poučavanja hrvatskoga jezika i kulture u svijetu te je u tom smislu predloženo otvaranje novih lektorata poput onoga na Sveučilištu u Temišvaru u Rumunjskoj.

Predloženo je pokretanje Hrvatske svjetske poslovne mreže

koja će pridonijeti umrežavanju poduzetnika i gospodarstvenika hrvatskog podrijetla diljem svijeta i poticati njihov interes za ulaganje u Hrvatsku.

Naglašen je potencijal suradnje u okviru različitih programa koje pružaju fondovi EU-a.

Na sjednici Savjeta istaknuta je važnost potencijala Hrvata izvan Republike Hrvatske u demografskoj obnovi Hrvatske kroz poticanje povratka hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka te je u tom smislu istaknuta potreba olakšavanja stjecanja državljanstva i rješavanja drugih statusnih pitanja.

Naglašena je i potreba uvođenja e-glasovanja koja će Hrvatima izvan Republike Hrvatske omogućiti Ustavom zajamčeno pravo glasovanja na izborima.

Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske izrazio je snažnu potporu Vladi Republike Hrvatske u svim njezinim naporima i aktivnostima koje poduzima u očuvanju istine o Domovinskom ratu, zaustavljanju kriminalizacije Domovinskog rata te pružanju svekolike (pravne i materijalne) pomoći svim optuženim hrvatskim braniteljima kao i zaustavljanju daljnega progona hrvatskih branitelja.

Premijer Andrej Plenković sudjelujući na sjednici Vladina Savjeta za Hrvate izvan Republike Hrvatske, 9. prosinca kazao je da je vrlo važno da Vlada, Hrvatski sabor i predsjednica Republike te sva ministarstva vode računa o doprinosu iseljenika te perspektivama suradnje s iseljenom Hrvatskom.

Predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović susrela se s predstavnicima Savjeta Vlade Republike Hrvatske 9. prosinca u Vukovaru. Ona je istakla da svi zajedno moramo stvoriti novu Hrvatsku koja će biti bolja u svakom pogledu te dodala da su Hrvatskoj potrebna iskustva drugih sustava kako bi postali bolji i naučili vjerovati u vlastite snage i mogućnosti.

Predsjednik Savjeta Nevenko Herceg kazao je: Više od tri milijuna Hrvata živi izvan Hrvatske. Oni su živa zajednica i nude, ali i traže ravnopravnost i partnerstvo s domovinskom Hrvatskom, ali je napomenuo da je teško govoriti o zajedničkim interesima Hrvata izvan Hrvatske jer se nalaze u različitim položajima. Dodao je da treba ojačati položaj Hrvata kao manjinskih naroda po načelu reciprociteta u susjednim zemljama, da se ostvari puna ravnopravnost hrvatskog naroda u BiH i da se riješe mnoga druga pitanja poput zastupljenosti u Saboru, načina glasovanja, mogućega novog zakona o Hrvatima iseljenicima i drugih...

Za Hrvate izvan Hrvatske rekao je da su najveći investitori u Hrvatskoj, s obzirom da samo iznos deviznih doznaka Hrvata izvan Hrvatske na godišnjoj razini premašuje iznos od jedne milijarde američkih dolara.

(Hina)

Uruđba narodnosne stipendije školovanja

„Izjašnjavanje pripadnikom svoje narodnosti, i ljubav prema njoj nije oprečno pripadanju mađarskomu narodu...”

U konferencijskoj dvorani Ministarstva ljudskih resursa 20. listopada 2016. državni tajnik za vjerske, narodnosne, civilne i društvene veze toga Ministarstva Miklós Soltész uručio je narodnosne stipendije školovanja za 20 polaznika narodnosnih srednjih škola. Srednjoškolci će 20 mjeseci, tijekom dviju školskih godina dobivati iznos po 60 tisuća forinta mjesečno.

Temeljem odluke ministra ljudskih resursa Zoltána Baloga, u svečanim su okvirima državni tajnik za vjerske, narodnosne, civilne i društvene veze toga Ministarstva Miklós Soltész i zamjenik državnoga tajnika za vjerske, narodnosne, civilne i društvene veze Attila Fülöp uručili diplomu narodnosne stipendije školovanja. Narečenu stipendiju mogu dobiti oni daroviti, u narodnosnome kulturnom životu djelatni narodnosni srednjoškolci koji su zbog svoje socijalne pozadine spriječeni u završavanju srednjoškolskoga školovanja. Pri odabiru stipendista uzimali su se u obzir prosjek ocjena, najmanje četiri cijela, aktivnost u narodnosnome kulturnom životu škole i

u svojoj mjesnoj zajednici, socijalna pozadina i planovi za daljnju naobrazbu. Na urudžbi su bili pojedini narodnosni glasnogovornici u Mađarskome parlamentu, predsjednici manjinskih državnih samouprava, ravnatelji narodnosnih srednjih škola i roditelji stipendista. Hrvatsku su zajednicu zastupali predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban i ravnateljica budimpeštanske Hrvatske škole Ana Gojtan.

Državni tajnik Miklós Soltész pri obraćanju okupljenima naglasio je da je u posljednjem razdoblju porastao broj onih koji su se izjasnili pripadnikom pojedine narodnosne zajednice. Deklariranje pripadnikom svoje narodnosti, i ljubav prema njoj nije oprečno pripadanju mađarskomu narodu, štoviše jača odnose Mađarske s njihovom matičnom domovinom. Vlada s narodnosnom stipendijom školovanja želi podupirati i to da današnja mladež, kao buduće odrasle osobe, s odgovornošću mogu zastupati svoju narodnosnu zajednicu i domovinu. Državni tajnik Soltész podsjetio je da je 2010. godine tri tisuće sto učenika bilo polaznikom škola, koje su u nadležnosti narodnosnih samouprava, a lani već dvanaest tisuća petsto. Istodobno s dvanaest na sedamdeset i četiri porastao je broj onih škola koje pripadaju narodnosnoj samoupravi. Dodao je kako trebamo poznavati prošlost i na osnovi tog iskustva valja i znati što je nužno nadalje očuvati i jačati, i koje su one rane koje trebamo liječiti. U daljnjem se prisjetio strahota Drugoga svjetskoga rata i fašizma i na grehove komunističke politike. Potom je u društvu svoga zamjenika Attila Fülöpa uručio diplome, koje simboliziraju narodnosnu stipendiju školovanja, za 20 polaznika narodnosne srednje škole, među dobitnicima jesu: učenica pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krleža Valerija Šimon i učenik budimpeštanske Hrvatske gimnazije Dušan Grković.

Napomenimo da je narodnosnu stipendiju školovanja 2011. godine, na poticaj budimpeštanskog HOŠIG-a, utemeljio tadašnji ministar javne uprave i pravosuđa Mađarske Tibor Navracsics. Prva je dobitnica iz redova hrvatske narodnosne srednje škole

Dobitnici narodnosne stipendije školovanja u društvu Miklósa Soltésza i Attila Fülöpa

hošigovka Nerina Petrevsky, sljedeće školske godine Marta Fani Gavalier (Pečuh) i Laura Tišlerić (Budimpešta), potom Zrinka Ana Sabo i Jadranka Čepelsigeti, godine 2014. Bence Gyöngyös i Rebeka Bús, a lani Patricio Čahut i Andrej Kiš.

Čestitamo Valeriji Šimon i Dušanu Grkoviću te im želimo mnogo uspjeha i obilje sreće u životu!

Kristina Goher

Predsjednica Republike i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović 5. prosinca u Uredu predsjednice na Pantovčaku održala je svečano primanje u prigodi uručjenja odlikovanja i pohvala za 2016. godinu.

Među odlikovanima je i Savez Hrvata u Mađarskoj. U ime Saveza Hrvata u Mađarskoj odličje je preuzeo njegov predsjednik Joso Ostrogonac. Savez Hrvata u Mađarskoj odlikovan je Poveljom Republike Hrvatske, za osobite zasluge u djelovanju na kulturnom i prosvjetnom području te promicanju i očuvanju samobitnosti hrvatskoga jezika i običaja u Mađarskoj, a u prigodi 25. obljetnice rada i djelovanja.

Održana 25. obljetnica Dana sjećanja na žrtvu Vukovara u Hrvatskoj gimnaziji „Miroslav Krleža“

Dio izložbe „Hrvatski istok u Domovinskom ratu“ Državnog arhiva Vukovar

U utorak, 22. studenoga, u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji „Miroslav Krleža“, u organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i Hrvatske državne samouprave, u suradnji s Memorijalnim centrom Domovinskog rata Vukovar i Državnim arhivom u Vukovaru, priređen je svečani program u auli obrazovnog središta. Program je otvorio ravnatelj gimnazije Gabor Győrvári, a nazočne su pozdravili Vesna Haluga, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, Ivan Gudan predsjednik Hrvatske državne samouprave, i ravnatelj Zoran Šangut Memorijalnog centra Domovinskog rata Vukovar. Posjetitelji su mogli pogledati izložbu „Hrvatski istok u Domovinskom ratu“ iz Državnog arhiva Vukovar. U sklopu svečanoga programa učenici škole govorili su

Školska je aula bila premala da primi djecu i njihove goste.

Dio programa učenika osmog razreda

o svojim dojmovima, o onome što su vidjeli kada su bili u Vukovaru u Memorijalnom centru te je prikazano i izvješće novinarkе Time Šakan Škrlin iz televizijske emisije Hrvatska kronika o njihovom posjetu. Slijedio je film „Vukovar“, iz 2008. godine, nastao u uredništvu televizijskog magazina Mađarske televizije na hrvatskom jeziku Hrvatska kronika, čiji je autor novinar Mišo Balaž a redatelj Atila Balaž. Gosp. Zoran Šangut predstavio je rad Centra, njegove mogućnosti i buduće planove. Pokazao je na slikama kako izgleda ustanova. Rekao je bit ustanove, koja svojom djelatnošću čuva sjećanje na Domovinski rat i Bitku za Vukovar. Cilj je još spajanje vukovarske prošlost i budućnost koje čine svojim memorijalnim, turističkim, znanstveno-obrazovnim i međunarodnim aktivnostima. Zadnji je prikaz bio „Bitke za Vukovar“ koji je predstavio borac Marin Ivanković. On je govorio o svojim sjećanjima, doživljajima i o tome kako je izgledao rat.

Čestitali Materice i Oce Spomendan Ivana Petreša

U organizaciji Hrvatske samouprave, uoči treće nedjelje došašća, 10. prosinca, u okviru Spomendana Ivana Petreša, u Kačmaru su proslavljene Materice i Oci, jedinstveni blagdan majka i očeva bunjevačkih Hrvata koji se slave treće, odnosno četvrte nedjelje došašća.

Učenice mjesne osnovne škole

Svečanost, već po običaju, počela je u župnoj crkvi, ove godine bez mise, ali kazališnom predstavom „Porođenje“ u izvedbi pečuskoga Hrvatskog kazališta. Zatim su kod spomenika u središtu naselja položeni vijenci u spomen na bunjevačkohrvatskog pisca i svećenika Ivana Petreša, rodom iz Kačmara, dugogodišnjega čavoljskog župnika.

Slijedio je prigodni kulturni program. U ime Hrvatske samouprave sela Kačmara Materice i Oce nazočnima su čestitali predsjednica samouprave Teza Vujkov Bačlažić i zastupnici samouprave.

Polaznici vrtića i učenici hrvatske skupine čestitali su Materice i Oce prigodnim stihovima, pjesmama i dječjim igrama.

Svečanost je završena druženjem i zajedničkom večerom sudionika.

S. B.

Dio okupljenih

Svetkovina Krista Kralja Iskazana javna čast i poslušnost Kristu

Spomenik Ivanu Petrešu

Svetkovina Krista Kralja „najmlađa“ je svetkovina u liturgijskom kalendaru Katoličke Crkve koja se slavi zadnje nedjelje prije početka došašća. Ustanovio ju je Papa Pio XI. svojom enciklikom Quas Primas 11. prosinca 1925. godine. Bio je to odgovor na tadašnji rast sekularizma i širenja bezbožnog komunizma, niječući Kristovu vrhovnu vlast. Svečanim obredom u crkvi Božanskog milosrđa u Krakovu, 19. studenoga poljski katolički biskupi u nazočnosti poljskoga predsjednika Adržeja Dude službeno su priznali Krista Kraljem Poljske. Odluka da se Krista proglasi Kraljem Poljske poklapa se s 1050. obljetnicom kršte-

nja Poljske. Taj je čin ponovljen 20. studenog u svim crkvama u Poljskoj na dan kada se slavi svetkovina Krista Kralja, slijedeći nauk koji je iznio papa Pio XI. u okružnici Quas primas: „Narode će godišnjim slavljem ovoga blagdana podsjetiti da ne samo pojedinačne osobe nego i vladari i vlastodršci trebaju iskazati javnu čast i poslušnost Kristu.“

Priključivši se poljskoj svečanosti, upriličena je svetkovina Krista Kralja i u Santovačkoj župi gdje je i na hrvatskoj, i na mađarskoj misi santovački župnik vlč. Imre Polyák Hrvate, Mađare i Poljake preporučio Kristu Kralju. Tom je prigodom izložen i kip srca Isusova koji je nekada krasio kapelicu santovačke katoličke ustanove, a nakon rata sačuvan je u jednoj obitelji koja ga je nedavno vratila mjesnoj župi. Kako nam reče santovački župnik, nakon obnove kip će biti postavljen u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije.

S. B.

Tri i pol desetljeća Orkestra Vizin

U svečanoj dvorani Fakulteta za obrazovanje odraslih i razvoj ljudskih resursa Sveučilišta u Pečuhu, 22. listopada 2016. godine održan je svečani bal povodom 35. rođendana pečuskog Orkestra Vizin. Organizator je bila Kulturna udruga Vizin, a u pripremama aktivni su bili mnogi članovi Udruge i prijatelji Orkestra. Priredba je ostvarena uz financijsku potporu Hrvatske samouprave grada Pečuha.

Naraštaji vizinaša na pozornici

Spomenuto razdoblje, tj. 35 godina, u životu jednoga čovjeka i jednoga društva također nije malo vremena. Ljudi s toliko godina često sažmu svoj dosadašnji život, što su postigli, gdje su sada, koji su izazovi budućnosti, ali i kod jednog orkestra možemo sažeti dosadašnja iskustva te postaviti pitanje gdje stojimo sada i kuda idemo. U ovom orkestru sviralo je nekoliko svirača koji su i sada aktivni i koji dolaze najmanje iz tri (ali i više) županije. Određene životne prilike rijetko dopuštaju duži zajednički rad kod svirača, osobito kod amatera, dakle kojima je sviranje tek razonoda, rekreacijska djelatnost (s pomalo napojnice), a ne dužnost, obveza. Nije to bilo drugačije ni kod Orkestra Vizin koji je često mijenjao svoj sastav, premda je dugo godina radio pod vodstvom Antuša Vizina, harmonikaša iz bačkog Bikića. Tijekom dvijetisućitih godina i njega su sustigle one promjene zbog kojih je morao napustiti orkestar i predati ga mlađim sviračima koji su se kalili pod okriljem Ansambla Tanac. Zanimljivo je da ovi članovi

nisu još bili rođeni kada je Orkestar utemeljen početkom 80-ih. Tako je polako počeo djelovati mlađi Orkestar Vizin bez svog utemeljitelja, čije je ime i nadalje nosio. Bilo je to jedno vrtložno razdoblje s puno nastupa, i s Ansambлом Tanac i posebno, kada nije bilo previše vremena za razmišljanja o budućnosti, za polaganje temelja budućnosti. Nažalost, razne životne obveze pogodile su i nas, neki su se zaposlili ili nastavili školovanje u inozemstvu, osnovali obitelj, predali se poslu. Velik je izazov naći ravnotežu između privatnog i poslovnog života te sve to uskladiti s obvezama u Orkestru. Tako danas, 2016., stojimo pred novim izazovima. Uza sudjelovanje „starijih“ članova pokušava se uključiti budućni naraštaj Orkestra pod vodstvom Zoltána Vízvárija. Nadamo se da će se ovaj uloženi trud u ljudske potencijale isplatiti i da će Orkestar Vizin još mnogo desetljeća raditi na održavanju zacrtanih ciljeva, gajenju folklornog blaga Hrvata u Mađarskoj.

U znaku pozitivne budućnosti održana je i sama svečanost te subotnje večeri, koja je okupila svirače, njihove stare prijatelje iz mnogih hrvatskih naselja, ali i one mlađe naraštaje koji su na neki način povezani s radom Orkestra. Nakon kraćeg programa u kojemu su se predstavili naraštaji posebno i zajedno, slijedio je bal s repertoarom zadnjih 35 godina. U njemu su uživali publika i svirači skupa. Budući da je Orkestar dugo godina bio prateći orkestar raznih folklornih društava, u redovima publike bili su izvrsni plesači, pjevači koji su dugo godina bili sudionici hrvatskih kulturnih priredaba diljem Mađarske i zajedno dijelili prošle uspomene iz svakodnevice Orkestra. Svakom je sviraču čast i zadovoljstvo svirati njima, koji ne dolaze s očekivanjima, nego da zajedno proslave rođendan Orkestra, kako su mnogo puta slavili tijekom veselih zajedničkih trenutaka. U takvoj zabavi nema dobre ili loše pjesme jer je svaka pjesma, ples dio iz memoara zajedničke prošlosti Orkestra Vizin i njegove publike.

Silvestar Balić

Sigetska bitka i Nikola Šubić Zrinski u kulturnom pamćenju Hrvata i Mađara

U organizaciji Matice hrvatske ogranak Osijek, 22. studenoga, u povodu 450. obljetnice Sigetske bitke priređen je okrugli stol naslova Sigetska bitka i Nikola Šubić Zrinski u kulturnom pamćenju Hrvata i Mađara. Na okruglome stolu sudjelovao je dr. sc. Stjepan Blažetin, voditelj Katedre za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, književni povjesničar, kritičar, pjesnik i prevoditelj. On je izlagao na temu Nikola Šubić Zrinski u kulturnom pamćenju Mađara. Uz njega na okruglome stolu sudjelovao je dr. sc. Denis Nyári, lektor hr-

vatskoga jezika na Pedagoškom fakultetu Dániela Berzsenyija na Zapadnomađarskome sveučilištu u Sambotelu, koji je govorio o

Vojno-taktičkom značenju Sigetske bitke i simboličkoj ulozi obitelji Zrinskih u političkoj povijesti Hrvata i Mađara. Treći predavač okrugloga stola bio je mr. sc. Vladimir Kalšan, kustos Povijesnog odjela u čakovečkom Muzeju Međimurja s predavanjem Zrinski pet stoljeća među najjačima u Europi. Voditeljica ovoga nadasve zanimljivog okruglog stola, održanog u osječkom Muzeju likovnih umjetnosti, koji je privukao brojnu publiku, bila je dr. sc. Ružica Pšihistal.

Sto godina Price u Pečuhu

U godini smo obilježavanja rođenja velikoga hrvatskog slikara Zlatka Price, rođenog prije sto godina, 26. lipnja 1916. u pečuškoj Ulici Ferencesek na broju 22. Kuća je i danas na tome mjestu s dvojezičnom spomen-pločom na kojoj je zapisano: U ovoj kući je rođen znameniti hrvatski slikar, akademik Zlatko Prica (1916. – 2003.)

Izložba u Galeriji Nádor – okupljene uime Zaklade Zlatko i Vesna Prica pozdravlja Marica Jelinić.

S obitelji, majkom, kao šestogodišnjak, 1922. godine Zlatko Prica seli se u Zagreb, i tek poslije pedeset godina ponovno dolazi u rodni grad, zaslugom Sándora Kellea, slikara i profesora na Visokoj pedagoškoj školi u Pečuhu. Od tada je često navraćao te je darovao rodnomu gradu čak 91 svoje djelo. Naime, Zlatko Prica 1988. imao je veliku retrospektivnu izložbu u Pečuhu, a u studenome 1989. poklanja 91 djelo Muzeju Janus Pannonius, većina radova pripada najplodnijem razdoblju umjetnikova stvaralaštva, između 1971. i 1993. godine, takozvanom Tarskom ciklus, kaže dr. Barić.

U nizu događanja, obilježavanja 100. obljetnice rođenja Zlatka Price, u organizaciji Zaklade Zlatko i Vesna Prica, utemeljenoj još za Zlatkova života, 18. studenoga u Pečuškoj galeriji otvorena je retrospektivna izložba Zlatka Price povodom 100. obljetnice njegova rođenja, a u Galeriji Nádor izložba pedesetak radova iz fundusa Likovne kolonije nastalih na koloniji u Taru. Izložbu u Galeriji Nádor otvorio je dr. Péter Somody, predstojnik Odsjeka za slikarstvo Umjetničke akademije Sveučilišta u Pečuhu, a za glazbeni ugođaj pri otvaranju pobrinuo se Orkestar školskog centra Miroslava Krležu iz Pečuha.

U Pečuškoj galeriji prilikom otvaranja retrospektivne izložbe Zlatka Price nazočne je pozdravio državni tajnik Péter Hoppál.

Suorganizatori pečuških događanja bili su Zaklada Zlatko i Vesna Prica, Hrvatska samouprava grada Pečuha i Neprofitno poduzeće Zsolnay Örökségkezelő, a o svemu se brinuo mađarski supredsjedatelj Zaklade, zastupnik pečuške Gradske samouprave Jozo Hari.

U Pečuškoj galeriji retrospektivnu izložbu Zlatka Price, prigodom 100. obljetnice njegova rođenja, otvorila je zagrebačka dogradonačelnica Vesna Kusin.

Retrospektivnu izložbu Zlatka Price otvorila je dogradonačelnica grada Zagreba Vesna Kusin, a nazočnima su se obratili uime domaćina Jozo Hari, generalna konzulica Vesna Haluga, državni tajnik ministarstva ljudskih resursa zadužen za kulturu Péter Hoppál. O značenju Zlatka Price za mađarsku i hrvatsku kulturu te za hrvatsku zajednicu u Pečuhu govorio je dr. Ernest Barić, a o koncepciji izložbe i veličini umjetnika Zlatka Price povjesničar umjetnosti Nikola Albaneže. Državni tajnik Hoppál naglasio je kako „Djelo Zlatka Price ima ulogu mosta i važan je simbol Srednje Eu-

Trenutak za pjesmu

Waiting-list

Napisao bih pjesmu, ona neće mene za svoga, ona sada traži nekoga tko će nešto puno veće moći joj dati za sve njene draži nego ja, jezik otmjeniji hoće nego je ovaj što joj lomi zube kao da jede kamen a ne voće iz vrta gdje se drugi lijepo ljube francuski, filmski, hoće bolji rating i tiraž, želi vidjet svijeta, poći na kružno putovanje, mlada ona je, ja sam još na istoj waiting listi, ovakav kakav jesam sada pisao bih je, ona neće: šteta!

Luko Paljetak

Sudionici okruglog stola o životu i radu Zlatka Price

rope, te daje snagu za očuvanje kulturne samobitnosti". Dodao je kako iz Pricine ostavštine izrasta zajednica srednjoeuropskih slikara te preko njih Prica i dalje oblikuje zajednicu.

Još za života Zlatko Prica težio je vezama hrvatskih intelektualca i umjetnika s mađarskim kolegama te je svoju kuću atelje u naselju Tar-Vabriga u Istri oporučno ostavio za rad buduće umjetničke kolonije. Na tragu umjetnikove oporuke, 2006. godine skupštine gradova Samobora i Pečuha te udovica umjetnika Jasmina Jugo Prica osnovali su neprofitno društvo, Zakladu *Zlatko i Vesna Prica*, a njima se 2013. priključila i skupština Tar-Vabriga. Zaklada je uz financijsku potporu gradova prijatelja Pečuha i Samobora tijekom prošlih godina ostvarila, posebno preko svoje likovne kolonije u Taru na Istri zapažene rezultate, povezujući pečuške, samoborske i tarske učenike, ali i afirmirane likovne i fotoumjetnike iz Pečuha, Samobora i drugih gradova: Više od 60 umjetnika sudjelovalo je u radu kolonije i na taj način obogatilo zbirku s preko 110 djela izloženih u Taru, Samoboru i Pečuhu.

U jubilarnoj godini predviđa se i izdavanje dvojezične monografije o Zlatku Prici, za što je državni tajnik Hoppál, prilikom svečanosti otvaranja u ime Ministarstva ljudskih resursa dodijelio Zakladi dva milijuna forinta.

U ime grada Samobora, grada prijatelja Pečuha, svečanosti je pribivao predsjednik Gradskog vijeća Branimir Šiljak U ime Grada Pečuha svečanosti je pribivao zamjenik gradonačelnika István Decsi, a izaslanstvo općine Tar-Vabriga predvodio je načelnik Nivio Stojnić.

Nakon otvorenja izložaba organiziran je okrugli stol o životu i radu Zlatka Price, na kojem su sudjelovali suradnici Zaklade i poznavatelji Zlatka Price. Razgovor je vodio dr. Stjepan Blažetin, književni povjesničar, esteta, a sudjelovali su mu upraviteljica Zaklade Zlatko i Vesna Prica Marica Jelenić, dr. Ernest Barić, prijatelj Zlatka Price, Nikola Albaneže, povjesničar umjetnosti, Nikolina

Mnoštvo znatiželjnih posjetitelja u Pečuškoj galeriji

Šimunović, kustosica Galerije Prica u Samoboru, Gaetano Benčić, povjesničar i kustos Zavičajnog muzeja Poreštine, Nevenka Miklenić, voditeljica Likovne kolonije u Taru.

Branka Pavić Blažetin

KOPRIVNICA – Zamjenik župana Koprivničko-križevačke županije Ivan Pal najavio je održavanje okruglog stola koji će se održati u proljeće 2017. godine na temu suradnje Hrvata iz Vojvodine, Slovenije i Mađarske s mjesnim zajednicama u Republici Hrvatskoj.

„S obzirom da situacija Hrvata u tim zemljama nije baš dobra i to na čitavom nizu razina od kulturne, školske, gospodarske i sportske suradnje, mi možemo podići njihovu kvalitetu života, i to u dogovoru s Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Pečuhu i Subotici. Smatram da okruglim stolom možemo definirati koji su to modeli pomoći Hrvatima u tim zemljama i na taj im način pomoći i surađivati“ – kazao je g. Pal.

SERDAHEL, IVANOVEC – Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ sa članovima Filmske družine 17. prosinca posjetit će svoje prijatelje ivanovečkoga Foto-kino kluba kako bi se družili na programima došašća u gradu Zrinskih, u Čakovcu. Članovi spomenutoga Foto-kino kluba imat će prikaz svojih filmova na kojima će sudjelovati i pomurski filmisti.

ZAGREB – Odjel za povijest Matice hrvatske organizirao je Međunarodni znanstveni skup „Franjo Josip i Hrvati u Prvome svjetskom ratu“ 21. studenoga 2016., u Velikoj dvorani Matice hrvatske. Među sudionicima je bio i niz predavača iz Mađarske. Tako je predavanje imao Ladislav Heka s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Segedinu. Predavanje naslova Franjo Josip I. i hrvatsko-ugarska državna zajednica u Prvome svjetskom ratu. Imre Ress s budimpeštanskog Instituta za povijest Mađarske akademije znanosti, predavanje naslova Utjecaj mađarskih političara na vanjsku politiku Franje Josipa (1914. – 1916.), Krisztián Csaplár Degovics sa spomenutog Instituta, predavanje naslova Franjo Josip i Albanci (1912. – 1916.). András Gerő s ELTE & CEU, budimpeštanskog Instituta za habsburšku povijest, izlagao je na temu Promjene u sjećanju na Franju Josipa u Mađarskoj. Uz njih bilo je još niz predavača i izlaganja, a predstavljeno je i izdanje Manfred Rauchensteiner: Der Erste Weltkrieg und das Ende der Habsburgermonarchie 1914-1918 (predstavljajući: Dinko Šokčević i Manfred Rauchensteiner).

Lukovišćanke u rujnu 2016. godine.
Foto: Biserka Bratner

Natjecanje u kazivanju priče na hrvatskome jeziku

Vesela hrvatska bajkovnica

U sklopu HOŠIG-ova Tjedna hrvatske kulture redovito se održava natjecanje u kazivanju priče na hrvatskom jeziku. Tako je to bilo i ove godine, kada su se 22. studenog u školskoj knjižnici okupila djeca i njihove učiteljice. Nadmetanje je osmislila i organizirala knjižničarka ustanove Klara Bende Jenjik.

Sretne dobitnice

Vjerojatno rado se prisjećamo svoga djetinjstva, pogotovo onoga trenutka kada smo mogli ostati sami, knjiga i mi. Otvarajući njezine tvrde korice, doimlje nam se kao da otvaramo vrata svijeta punog čudesa, veselja, sreće, gdje uvijek pobjeđuju dobri, poštteni, pametni i hrabri. Vilinski svijet ili čarobna šuma i današnju djecu očaraju, a najprikladniji je školski kutak za upoznavanje toga svijeta knjižnica, pa nije slučajno da svake godine ona očekuje darovite interpretatore. Među publikom su se i ove godine našli roditelji pojedinih natjecatelja. Na ovogodišnjem nadmetanju sudjelovalo je umalo trideset učenika, od 1. do 4. razreda. Prvašići su bili zastupljeni s osam kazivača, 2. razred s tri, treći s 11, a 4. razred sa sedam. Birani su književni ostvaraji Jadranke Čunčić-Bandov, Branimira Žganjera, Stanislava Femenića, Nade Sabadi, jednako kao i narodne pripovijetke. Sudionike su pripremile učiteljice i popodnevene odgojiteljice: prvašice Dejana

Šimon i Kristina Nemet, drugi razred: Snježana Baltin i Katica Benčik, treći: Zlata Gergič i Anita Rittgasser, a četvrti razred: Kristina Kirhofer i Monika Režek. Nastup kazivača vrednovala su: predsjednica Eva Kolar te članice Katarina Gubinski Takač, Jadranka Hegedüs Geošić.

Školsko natjecanje u kazivanju pripovjedaka na hrvatskome jeziku još je jedan susret darovitih učenika, a među imenima susrećemo se i s onima koji redovito sudjeluju. Hvalevrijedno je što ih nije obeshrabrilo ako lani nisu postigli priželjkivani rezultat. Birani su tekstovi u skladu s dobi, a među njima i poduljih, što su učenici pojedinačno kazivali ili su ulomke međusobno podijelili.

Sretne dobitnice

Kako to i članica prosudbenoga odbora, bivša voditeljica Hrvatskoga vrtića, spisateljica Katarina Gubinski Takač, za Medijski centar Croatica reče, uživala je slušajući kazivače, po svakome naglasku mogla je zaključiti odakle je učenik stigao, je li iz Hrvatske, ili Hrvat iz Mađarske, ili tek sada uči prve riječi. Također je bilo zamjetno kojem djetetu pričaju kod kuće ili kojemu ne. „S kolegicama prosudbenog odbora bile smo oduševljene vama, kako ste imali dobar pristup, dobar naglasak. Čestitam vam, a čestitam i svim učiteljicama koje su djecu pripremale“ – reče pri proglašenju rezultata predsjednica odbora Eva Kolar. Potom su zajednički s organizatoricom natjecanja, knjižničarkom Klarom Bende Jenjik priopćile rezultate, uručile spomenice i knjige. Dio knjiga jesu dar Katarine Gubinski Takač ili kupljene na teret financijske potpore putem natječaja Fonda ljudskih potencijala Ministarstva ljudskih resursa. Svi su sudionici dobili knjižnu oznaku, poklon Izdavačke kuće Croatica, čokoladu te bili počašćeni čajem, slatkim i slanim kolačima, pečenim jabukama i kruškama.

Čestitamo svim sudionicima ovogodišnjega natjecanja u kazivanju pripovjedaka na hrvatskom jeziku, a također i učiteljicama i odgojiteljicama koje su ih pripremile.

Kristina Goher

Rezultati natjecanja:

1. – 2. razredi:

1. Petar Pranjić, 1. r., Dva jarca,
2. Anamarija Dezső i Tamara Kákonyi te Jasminka Tábori, 1. r., Prijateljice
2. Viktória Kocsis, 2. r., Roda i žaba
3. Lila Benđeskov, 1. r., Gavran i lisica

3. – 4. razredi:

1. Antonio Pranjić, 4. r., Grofovi i kočijaši
2. Kitti Fényes i Žofija Hajaš, 3. r., J. Čunčić-Bandov: Jesenska šumska šala,
2. Vedran Jenjik i Erik Virágh, 3. r., J. Čunčić-Bandov: Dobri zmajevi
3. Larisa Kulcsár, 3. r., N. Sabadi: Visibabin san, posebna nagrada: Mira Döhrmann, 4. r., Na tavanu
- Mila Marlyn, 4. r., Noć medvjeda.

Koljnofska kazališna premijera

Nikša iskao, a i našao predstavu!

Još 12. novembra, u subotu uvečer, i sam Nikša Krpetić, kantautor i književnik iz Hrvatske, od lani i diozimatelj na Koljnofski književni susreti, ne bi bio mislio da ljetos zaistinu njegovo ime će zajti u naslov koljnofskoga igrokaza, a cijela radnja kusića, će se sažidati na jednu banalnu storiju, kako je on pogrišio put lani od koljnofske Levande do kulturnoga doma i dokle je našao predstavu, ta je zašla ka kraju. Jedan od scenaristov Tomislav Marijan Bilosnić sa svojom ekipom 8. Koljnofskih književnih susreta dost je sidio med redi publike i tako je odlučeno da će se ovput i oni aktivno priključiti kazališnoj igri i tako oduševiti punu dvoranu koljnofskoga kulturnoga doma.

Dr. Franjo Pajrić s ekipom književnikov iz Hrvatske

Cijela igrokazačka predstava ne bi skupadošla, zna se, evo jur po šesti put, prez snažnoga motora hrvatskoga kulturnoga žitka u cijeloj okolici, dr. Franje Pajrića, ki je na početku malo objasnio da spektakl neće biti samo premijera nego i generalna proba, jer prvi put se je zgodao da svi su dospili na mjesto. Tako koljnofskim igrokazačem nije preteško bilo samoga sebe igrati na pozornici, ni to predstaviti, kako se odvijaju prethodno kazališne probe, kako padaju nutra u zadnjem trenutku glumci, dokle jedni doma spu, drugi djelaju, a treći kuhaju, i kad se vik najdu izgovori, zašto se ki kasni od probe. A onda kad se konačno zajde do tekstov i štanja i glume, onda najpr dojd u brbljanje i novosti i tuge i

brige, ali pravoda tribi kušati i žgano, i novo vino, a i žene nosu pečeno na kušanje, i onda zavlada panika od blamaže. Spolom se najde uzrok koji hiti van kazalištarce iz takta. Kako je rekao dr. Franjo Pajrić, od koga je ljetos prikzela režiju njegova sestra Marijana Pajrić, „specifičnost koljnofske grupe je da se teksti i prilike minjadu do poslidnjega dana pak i do poslidnje ure“. Ljetos, kako

Koljnofski rutinirani igrokazači

smo i osvidočeni, inspiraciju je objamila improvizacija, ali prisižem, ni najmanje nije bilo upametzeti, kako su svi igrači morali koncentrirati na sve rečeno i na nepačeni tijekom cijeloga igrokaza. Književnici su jedan za drugim prešali svoje jedno djelo, nazdravili s kupicom vina, ako je već Martinje, a čule su se takove jačke, ke su jur zdavno pozabljene ili manje pjevane pri društveni prilika, uz pomoć tamburaškoga sastava „Starci“ koji je proširen za ovu priliku u cijeli jedan orkestar. Mora se reći da i Herbert Gassner i Doroteja Zeichmann iz Austrije su sa svojim gradišćanskimi redicami počastili ov rijetki igrokaz, kade je i Nikša na kraju krajev, sad još u dobi, našao predstavu i zapjevao i zaszirao na svojoj gitari, svim na zadovoljstvo. Malo filozofiranja, malo poezije, malo glume i mužike i gotov je bio spektakl na čijem kraju se je invitiralo na žgano i fanke sa šljivom, a i na daljnje druženje. Jedino nam je svaki put žao da nij reprize, tako da moramo svim organizatorom zamiriti jedino zavolj toga da koljnofski teatar na snagu stupi samo jednoč u ljetu, a to je pak neizostavna prilika, za sve nas, ljubitelje gradišćanskoga kazališća i poštovatelje naše drage materinske riči i ove specijalne umjetnosti.

Završna slika radosti

Tiho

Hrvatska večer u Kapošvaru

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Kapošvara, u suorganizaciji Zemaljskoga društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva, 3. prosinca, priređena je Hrvatska večer po 12. put zaredom. Od osnivanja Hrvatske samouprave Kapošvara, 2002. godine, zastupnička tijela iste kroz više mandata marljivo rade za hrvatsku zajednicu grada Kapošvara.

Program večeri započeo je svečanim otvaranjem, predsjednik gradske Hrvatske samouprave Marko Kovač pozdravio je goste iz Hrvatske i Mađarske te sve nazočne. Slijedile su hrvatska i mađarska himna u izvedbi mješovitoga pjevačkog zbora Most - Duga. Priredbi su pribivali članovi Zemaljskoga društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva iz Hrvatske i Mađarske, iz Bjelovara zamjenik županijskog vijeća Zlatko Barila, predsjednik i vijećnici općine Velikoga Trojstva.

Dio nazočnih

Zemaljskoga društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva utemeljeno je 2004. godine, a broji šezdesetak članova samo iz Hrvatske, načelnici, gradonačelnici, čelnici raznih ustanova, a dragovoljno rade već 12 godina. Svaku priredbu priređuju iz članarine i raznih natječajâ. Redovito posjećuju razne gospodarske velesajmove u obje zemlje. Redovito organiziraju godišnje dva puta veselice, jednu u veljači, to je Fašenjâk, a drugi je Berbeni festival koji održavaju svake godine u listopadu. Za taj dan organizirali su i folklorni program u sklopu kojega publika je uživala u pjesmama što ih je pjevao Mješoviti pjevački zbor Most - Duga. Marica Arato, zastupnica tročlane kapošvarske Hrvatske samouprave, ujedno je i voditeljica Zbora, utemeljenog 2008. godine, što znači da za dvije godine slave desetu obljetnicu postojanja. Zbor ima bogat repertoar, a broji tridesetak članova pjevača i svirača. Od njih su gledatelji poslušali prekrasne pjesme

Nastup profesorice i učenika gradske Glazbene škole „Ferenc Liszt“

Mješoviti pjevački zbor Most - Duga

iz raznih krajeva, tako i iz Podravine, Međimurja. Zatim je slijedio nastup profesora i učenika gradske Glazbene škole „Ferenc Liszt“, koji su na flauti i glasoviru predstavili božićne pjesme te poznate dijelove klasične glazbe. Na kraju večeri organizatori su pripremili bogat švedski stol i svakoga pozvali na večeru, a za veselje i glazbu pobrinuo se orkestar Zbora. Ove godine kapošvarska Hrvatska samouprava planira još jedan izlet u Ludbreg, Varaždin i Čakovec. Potporu su dobili iz natječaja koji je raspisao Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske putem Generalnog konzulata u Pečuhu, pa će 16. prosinca poći na izlet, a tim će programom završiti ovu godinu.

Marko Kovač, predsjednik tamošnje Hrvatske samouprave, kaže da mu je drago što su se u društvu okupili dobri ljudi koji pomažu i rade za zajednicu, uvijek rado dolaze, kako je bilo i ovom prilikom.

Luca Gažić

STARIN – U organizaciji Hrvatske samouprave, 26. studenoga priređeno je tradicionalno Svinjokolje na hrvatski način. Veselja i pjesme nije manjkalo.

Foto: Emma

Mala stranica

ČEKAMO BOŽIĆ

U razdoblju došašća iz tjedna u tjedan približavamo se Božiću, u kojem vremenu imamo niz običaja koji se gaje u obiteljskoj kući i crkvi. Kako bismo više saznali o njima, sakupili smo vam nekoliko zanimljivosti vezanih za došašće i Božić.

ZIMZELENI VIJENAC NA VRATIMA

Još u rimsko doba ljudi su oko 25. prosinca slavili Saturna, svoje božanstvo poljodjelstva. Njemu u čast na svoja su vrata stavljali zelenilo i poklanjali jedni drugima vijence od božikovine. Kršćani, koji su tada još tajno morali obavljati svoje obrede da ne bi izgubili glavu zbog svoje vjere, i sami su počeli stavljati zimzelen na svoja vrata, kako se ne bi razlikovali od Rimljana i drugima upadali u oči. Malo-pomalo, kršćani su potpuno prihvatili taj običaj, koji se održao sve do današnjih dana.

cem s upaljenim svijećama, prema jednom dokumentu iz sredine XVII. stoljeća, smatra se jela u dvorcu Heidelbergu, na čijim su granama 1650. godine – na božićnom vjenčanju francuskog vojvode i njegove družice Liselotte – prvi put zasjale prave voštanice, dočaravajući tako i svjetlost koju svijetu svojim rođenjem donosi Isus.

OTKADA SE SLAVI BOŽIĆ?

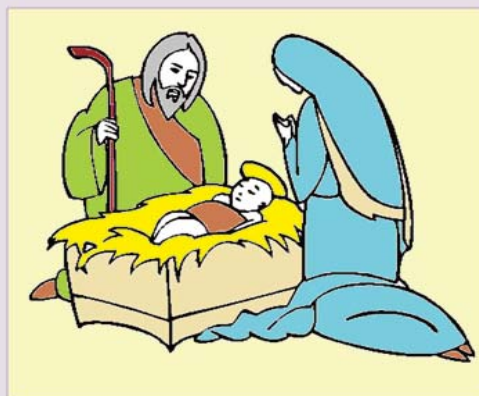
Slavljenje Božića započeo je biskup Telesfor godine 138., ali nije se u svim krajevima slavio istog dana i tek je godine 330. određen 25. prosinca kao Božić.

PRVE SVJEĆICE NA BOŽIĆNOM DRVCU

Prije mnogo, mnogo godina, na božićnom drvcu ništa nije gorjelo, i to zbog straha da ne dođe do požara! Prvim drv-

Za pametne i pametnice

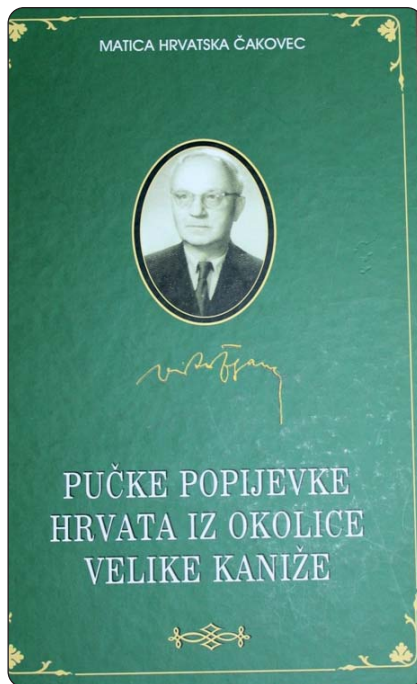
NAPIŠI ISPOD SVAKE SLIČICE NJEGOVO SLOVO I OTKRIT ĆEŠ JEDNU BOŽIĆNU PORUKU

U spomen i sjećanje na Vinka Žganca, međimurskog etnomuzikologa

U organizaciji Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“, 28. listopada u okviru kulturnog programa „Popevka našega kraja“ pomurski Hrvati su se prisjetili dr. Vinka Žganca, akademika, etnomuzikologa, sakupljača, na slikovit način pjevajući, svirajući sve one pučke popijevke koje je zapisao i objelodanio u knjizi „Pučke popijevke Hrvata iz okolice Velike Kaniže“. U spomen i sjećanje na dr. Vinka Žganca prigodom 40. obljetnice njegove smrti prisjetio se Stjepan Prosenjak, ravnatelj letinjske Glazbene škole.

Vinko Žganec pomurske je Hrvate zadužio sakupljanjem njihovih pjesama i objavljivanjem u knjizi, koja je i dandanas velika pomoć pjevačkim zborovima, glazbenicima, nastavnicima toga kraja, pa i šire. Pomurske popijevke prvo je počeo sakupljati Đuro Deželić i u svoju knjigu Hrvatske narodne pjesme puka štokavskoga i kajkavskoga iz 1858. uvrstio desetak pjesama, međutim zbirka nije tiskana. Ponajprije dr. Vinko Žganec, etnomuzikolog, zaslužan je za objavljivanje prve zbirke pučkih popijevaka pomorskoga kraja. Zahvaljujući suradnji s mađarskim akademikom Ladislavom Kissem, Vinko Žganec započeo je svoj sakupljački rad u Pomurju. Sakupljanjem i objavljivanjem knjige nije uspio samo spasiti pjesme od zaborava, nego je time privukao pozornost na pomurske Hrvate, otkrio njihovo postojanje i za matičnu domovinu. Od sakupljenih pjesama u velikom broju ukazuje na iste sveopće motive kao i u međimurskim pjesmama, pa ih je svrstao na slične motive kao i u međimurskim narodnim pjesmama, podijelio ih na ljubavne, vojničke, ratne i svatovske, duhovne i prigodne pjesme. Naravno, neki se napjevi u Pomurju pjevaju drukčijom melodijom. Ukazao je na to da su pjesme pomorskih Hrvata po motivima, melodiji i jeziku uglavnom jednake onima koje je sakupio u donjomeđimurskim naseljima. Sama ta činjenica naslućuje zajedničko podrijetlo, građa pučkih popijevaka mnogima je temelj istraživanja kajkavskog narječja. Autor je tih pjesama narod, s kojena na koljeno prenosio ih je na mlađe naraštaje, danas ih također čuvaju i njeguju pomurski pjevački zborovi i često ih pjevaju na priredbama. Popijevke, osim glazbene vrijednosti, odlikuju se i svojim tekstovima u kojima čuvaju arhaični izraz kajkavskog narječja, a i običaje, način života pomorskih Hrvata.

Knjiga Vinka Žganca

Ovdje nas je mjesni učitelj i domorođački sin vodio po selu i pronašao nam udovicu Anu Novak, r. 1884. koja je odmah bila pripravna da nam otpjeva što znade. Otpjevala je 8 pjesama, svatovskih i crkvenih, koje su također bile u istom stilu kao i pjesme drugih ovdašnjih sela.

dr. Vinko Žganec

Odlomak iz uvodnog dijela knjige Pučke popijevke Hrvata iz okolice Velike Kaniže

„Sljedećih dana bili smo još u tri sela u ovom kraju, i to najprije u Serdahelju (Tótszerdahely). I ovdje smo radili u učiteljskom stanu, zapravo u školskoj zbornici, gdje se skupilo više starijih žena i muškaraca, među kojima spominjem ova imena: Ivan Kukuruznjak, r. 1890, Vinci Kanižaj, r. 1895, Jana Kuček, r. 1894, Marija Mihović, r. 1919, Kata Prosenjak, r. 1917. Tu smo snimili oko 25 pjesama među kojima se osobito ističu pjesme: Kolko pot mi tukne srcece, Lepo lefku noćku, nekoliko starih crkvenih, a osobito su zanimljive četiri naricaljke, kakve se ovdje još uvijek običavaju pjevati kod pokopa umrle

rodbine. Marija Mihović je naricala svoga pok muža, a Kata Prosenjak je otpjevala naricaljku za mamom i za pok. mužem. Od crkvenih pjesama našao sam nekoliko starih, koje su već u Međimurju davno izumrle, a ovdje su se još uvijek sačuvale. Sljedećeg dana stigli smo u Mlinarce (Molnári), pošto smo po danu bili u Zalaegerszegu radi jedne intervencije koja je bila potrebna za kretanje u pograničnoj zoni. Došavši onamo već kasno, domaći učitelj Ivan Salaj, koji nas je čitav dan čekao, saopćio nam je da je sada već sve selo otišlo na počinak, ali je inzistirao da nam pomogne, pak smo pošli da probudimo njegove roditelje. Prvi se odvažio njegov otac Vinci Salaj da nam otpjeva i kad je sve išlo kako treba, pa i preko očekivanja, kazala je i njegova žena Marija, da će i ona otpjevati nekoliko pjesama. Oni su se tako izmjenjivali, a iz susjedstva je došla i Jana Horvat, te smo tako snimili oko 15 pjesama. Na žalost, oskudica vremena određenog i odobrenog za boravak u Mađarskoj postajala je sve osjetljivijom, pa smo tako dospjeli još samo sutra, na povratku kući kroz Murakeresztúr – Kotoribu, doći će Fičehaz.

Život i djelo dr. Vinka Žganca

Vinko Žganec rođen je u međimurskom Vratušincu 20. siječnja 1890. g. Djetinjstvo je proveo u rodnome mjestu, koje je zajedno s Međimurjem bilo pod mađarskom upravom, tako je učio i mađarski. U Zagrebu pohađa gimnaziju i nakon mature upiše Teološki fakultet koji je završio 1914. g. Uza studij učio je i glazbu, zatim 1917. upisao i Pravni fakultet i završio kao doktor prava 31. srpnja 1921. g. Prvu pučku popijevku zabilježio je 1908. g. u svome rodnom mjestu i od tada je snima, snimio je 25 tisuća pučkih popijevaka. Osim međimurskih pjesama, arhivirao je pjesme cijeloga kajkavskog područja, tako i pomorskih Hrvata. Knjigom Hrvatske pučke popijevke iz Međimurja Vinka Žganca dokazana je pripadnost Međimurja Hrvatskoj. Ona je samo jedan od mnogih ključnih elemenata koji govore o važnosti knjige, autora, nakladnika za očuvanje i razvoj nekoga kraja. Dr. Vinko Žganec umro je u Zagrebu 12. prosinca 1976. godine.

beta

Prijateljstvo grada Vira s Hrvatima u Dombovaru

Početkom listopada u Dombovaru su se tri dana družili prijatelji, Virani i Dombovarci. Druženje je počelo tužnim prisjećanjem na Darka Modrića, velikog prijatelja otoka Vira iz Dombovara. Modrić je u ožujku ove godine u 56. godini života nakon kratke i teške bolesti zauvijek napustio svoju obitelj, prijatelje i veliko imanje obitelji Berček i Modrić u mjestu Dalmand kod Dombovara gdje je neumorno i predano stvarao. Na gradskom groblju u Dombovaru svom prijatelju poklonili su se predstavnici Općine Vir i javnog života na otoku Veseljko Orlić, Miroslav Glavan, Živko Vučetić, Rajko Radović, Marino Rukavina i Ive Kapović u pratnji Zoltana Berčeka, Modrićeva šogora i prijatelja.

Tradicionalno druženje prijateljskih mjesta Vira i Dombovara obilježeno je drugog dana posjeta Mađarskoj, međunarodnom nogometnom utakmicom kombiniranih momčadi virskog „Mornara“ i domaćeg FC „Dombóvári“ s pojačanjima iz susjednog mjesta Csikóstóttós.

Nakon utakmice odigrane u Csikóstóttósu, gdje je Virane ugostio tamošnji načelnik Szilárd Pintér, članovi virskoga Kluba predvođeni izaslanstvom Općine Vir boravili su u općini Kaposszekecső. Načelnica toga mjesta, gospođa Gyuláné Csapó, organizirala je večeru i druženje s virskim gostima uz pokroviteljstvo Árpáda Potápija, državnog

tajnika i zastupnika u Mađarskom parlamentu te Tamása Fehérvárij, župana Tolnanske županije. Sve ih je u uvodnoj riječi u ime Hrvatske narodne samouprave u Dombovaru i dombovarske civilne Udruge „Manna“ predstavio i pozdravio Gabor Varga-Stadler. U ime Općine Vir pozdravio je predsjednik Općinskog vijeća Miroslav Glavan.

Iz Virskog lista

Moto petroviske škole: „Poštovati moramo sve jezike, a naš jezik moramo ljubiti!“

Više od 30 godina počela je prijateljska veza između Petrovoga Sela i Donje Zeline. Od tada se viđaju učenici dviju škola svake godine. Godine 2014. malo se promijenio sustav projekta, pa od tada već dva puta se nađu partneri, i to na tjedan dana. Možemo reći da već tradicionalno u listopadu dolaze gosti iz matične zemlje, a u travnju Petrovoselci putuju u Hrvatsku da bi se družili – pa i, naravno, bolje upoznali hrvatski jezik, kulturu, povijest i geografiju.

Ove su godine 23. listopada stigli najbolji učenici zelinske škole u – nekim već jako poznato – Petrovo Selo. Sedmaši i osmaši stigli su već kao doma: Elena treći put, Josip i Dominik četvrti put su došli svojim prijateljima. Čekao ih je sadržajan i naporan program.

Temelj projekta jest da učenici vježbaju hrvatski jezik, a u tome im pomažu gosti učenici, dakako, i gost profesorica. A da

im bude ljepše i veselije, uvijek ih čekaju slobodnovremenske aktivnosti. Tako je bilo to i ovaj put.

U ponedjeljak su imali zanimljiv zadatak jer su morali nacrtati i obojiti zid sporedne zgrade škole. Za temu su izmislili našu okolicu. Tako su došli i do rezultata da petrovoselski potok Pinka i zagorska rijeka Bednja teku u Dunav, tako da pomoću naše najveće rijeke spajaju nas ove vode.

U utorak smo organizirali izlet – pomoću Saveza Hrvata u Mađarskoj – u glavni grad Budimpeštu. S pomoću glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Mišu Heppa dobili smo mogućnost posjetiti zgradu Parlamenta, a poslije smo bili gosti izdavačke kuće Croatica. Uvečer smo uživali u fantastičnom programu ansambla Lado u Palači umjetnosti.

Srijeda je bio dan grada Sambotela, a četvrtak dan spretnih ruku te opraštanja od škole. U četvrtak uvečer poslije kulturnoga programa počela je veselica koja je trajala umalo do polnoći u plesu i pjevanju.

U petak je goste čekao izlet u Austriju i Kiseg, a u kasno popodne došlo je vrijeme rastanka u Petrovom Selu.

Kako svake godine, i ovom je prilikom bilo teško reći zbogom našim prijateljima. Svi sudionici ovoga projekta postali su bogatim u doživljajima. Moramo biti zahvalni svim partnerima koji su nam podupirali naš projekt: Klik, Savez Hrvata u Mađarskoj, Veleposlanstvo Republike Hrvatske, Turistička udruga Hrvata u Mađarskoj, Croatica d. o. o., Hrvatska samouprava Petrovoga Sela i Josip Harangozo, rodom iz Petrovoga Sela.

E. Pauković

Pečuško Hrvatsko kazalište s veseljem Vas poziva da svojom nazočnošću uveličate svečanu premijeru dječje lutkarske predstave

GULIVER MEĐU LUTKAMA

po motivima J. Pehra i L. Spačila
priredio Petar Šurkalović.

Premijera će biti
u petak, 16. prosinca 2016., u 17 sati
u Pečuškome narodnom kazalištu –
Dvorana „Sándor N. Szabó“
(Pečuh, Ulica Miklósa Perczela broj 17).

Redatelj i izbor glazbe:
PETAR ŠURKALOVIĆ

Likovna osmišljenost i izradba lutaka: Vesna Balabanić,
songovi i skladatelj: Davor Grzunov,
koreograf: Balázs Vincze,
lektor: Jago prof. Musa,
asistent redatelja: Kata Filaković.

Uloge:

Anica, Dapsi, psić – Maja Lučić Vuković;
Perica, Dobri lutak – Dejan Fajfer;
Guliver, čovjek iz gledališta – Goran Smoljanović;
Beba – Martina Stjepanović; Zločko, Liječnik – Selenia Andrić.
Binski tehničar: Josko Kovačević; ton-majstor: Tamás Laurer;
majstor svjetla: Béla Ilkahi;
garderobijerka: Katica Bunjevac; rekviziter: Jozo Kovačević.

ŽIVE JASLICE

DRUŠTVO HORVATA KRE MURE, I KUD SUMARTON
VAS POVODOM NADOLAZEĆIH BOŽIĆNIH BLAGDANA
S ISKRENIM SRCEM POZIVA I OČEKUJE
17. PROSINCA 2016. U 17 SATI U SUMARTONU U ŽUPNOM DVORU
NA PREDSTAVU PRIKAZIVANJA ŽIVIH JASLICA

HRVATSKI ŽIDAN – Kako nam je rekao stari prijatelj Gradišćanskih Hrvatov, Nenad Breka, koreograf i voditelj Medjunarodnoga folklornoga ansambla (MFA), mladi i iskusniji tamburaši Gradišća imat će priliku 16. decembra, u petak otpodne, sastati se s legendom od tamburašev i „najboljim skladateljem svih vremena iz Amerike i Kanade“, Jerryem Grcevicem. S velikanom hrvatske glazbe će tri dane dugo skupa djelati svi najavljeniki, od 16 do 18. decembra.

SAMBOTEL – Hrvatska samouprava dotičnoga grada srdačno Vas poziva na tradicionalnu božićnu svetačnost 17. decembra, u subotu od 15 uri. Sudjeluju: Tamburaši iz Sambotela, dica hrvatske čuvarnice u Sambotelu, dica iz Osnovne škole „Mihály Váci“, Simfonijski orkestar Savaria i jačkarni zbor „Djurdjice“ iz Sambotela.

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj, veleposlanik Gordan Grlić Radman poziva 18. prosinca, s početkom u 18 sati na koncert pod nazivom „Ususret Božiću“ zagrebačkoga Tamburaškog orkestra „Gaj“, kojim dirigira Krešimir Račić. Na koncertu sudjeluju ovi izvođači: Vid Šarkanj, tenor; Matej Magdić, violinist; Ženski vokalni ansambl i Tamburaški orkestar zagrebačkoga Tamburaškog društva „Gaj“. Na programu su skladbe raznih glazbenih stilova i žanrova, sakralnih i svjetovnih. Koncertu prethodi sveta misa na hrvatskom jeziku, s početkom u 17 sati u crkvi Rane sv. Franje (I. okrug, Fő u. 43). Ulaz je slobodan, a koncertu slijedi prigodan domjenak. Koncert je ostvaren u suradnji s Centrom za kulturu Novi Zagreb.

MOHAČ – Tamošnja Gradska samouprava i Mohačka tamburaška škola suorganiziraju već tradicionalni Božićni koncert pod nazivom "Božić uz tambure" koji će se održati 18. prosinca. Na priredbi će nastupiti tamburaški orkestri "Fermata", orkestar mohačkog majstora tambure Józsefa Kovácsa Versendija, Mohačka tamburaška škola, Orkestar "Banat(Deska), Izabella Guzsvány (Subotica), Mladi tamburaši, solisti Éva Menyhart i Vivien Gráf, te orkestri "Dunavkinje", "Bisernica" i "Poklade". Ulaz na priredbu je slobodan, a primaju se donacije za podupiranje škole.

PEČUH – Božićna sveta misa na hrvatskom jeziku u tamošnjoj crkvi sv. Elizabete bit će 26. prosinca. Na nju se pozivaju svi pjevači, svirači i vjernici grada Pečuha i okolice. Misno slavlje počinje u 16 sati.

ŠIKLOŠ – Tamošnja Hrvatska samouprava priređuje Hrvatski božićni koncert, 20. prosinca u 17 sati u Domu kulture „Ferenc Őrsi“. Nastupaju: dječji zbor učenika Osnovne škole „Dorotya Kanizsai“ i učenici kružoka hrvatskoga jezika u istoimenoj školi te dječji zbor i tamburaški orkestar donjomiholjačke Osnovne škole „August Harambašić“. Tijekom večeri prvi put će se uprikliti i predaja Nagrade „Hrvatski talent“.

BUDIMPEŠTA – Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đački dom mađarskoga glavnoga grada priređuje Božićnu svečanost u utorak, 20. prosinca, s početkom u 15 sati, u školskome predvorju.